

מאי טעמא? משום שהדרך היא להטעין על מוט זה משא שהוא נפיש, כבד מידי לפועל אחד, וזוטר, קל מידי לתרי פועלים.

ולכן, מצד אחד, קרוב לאונם הוא, משום שאין דרך ליתן משא זה לשני פועלים. אך מצד שני, וקרוב לפשיעה הוא, שהרי משא זה כבד הוא לפועל אחד, ולא היה לו ליטלו לבדו אם אינו יכול לשאתו. (162)

אבל פועל הנושא משא בדגלא [מוט אשר לו שני רגלים, והדרך היא לקשור משא על שני רגלי המוט, ומכניס ראשו ביניהם, ומוטלים על שני כתפיו], אם נשבר המשא, משלם הפועל כולו. כיון שעל מוט זה הדרך היא לקשור משא כבד כמשא שני בני אדם, וכיון שנשאו לבדו, פשיעה גמורה היא, ועליו לשלם נזקיו. (163)

רבה בר בר חנה תברו לי הנהו שקולאי [סבלים] הביתא דהמרא.

יוצא קול בעיר שהחמיצו יינות בבית פלוני, ויכול אתה למצוא עדים שיעידו מתי החמיצו, ולכן לא נאמינך בשבועה.

אלא, זיל אייתי ראיה, עדים, דמעיקרא כי מזבנת להו, חמרא מעליא הוה, ולא החמיצו אלא אחר כך, ואיפטר, ואין אתה נאמן בשבועה שכשקנית אותם לא היו חמוצים.

אמר ליה רב יוסף בריה: כמאן פסקת דין זה, האם כאיסי?

אמר ליה אין, כאיסי [בברייתא לעיל "הא יש רואה יביא ראיה ויפטר"], וסבירא לן כוותיה.

איתקין רב חייה בר יוסף כפיכרא [שם מקום]: הני פועלים דדרו באגרא [שנושאים משאות באמצעות מוט ארוך, שקושרים משא בשני קצותיו ונושאו הפועל על כתפו], ואיתבר, ונשבר המשא, נשלם, ישלם הפועל פלגא, מחצית דמי הנזק.

שבועת השומרין ממש, הרי היה הכסף פקדון בידו? ומתרץ הנתיבות, כיון שטוען שקנה יין, הוי כטוען החזרתי, ואין זו שבועת השומרין, אלא שבועת היסת.

162. רבי עקיבא איגר מציין לדברי התוספות [ב"ב סב:] שאף על פי שממון המוטל בספק המוציא מחברו עליו הראיה, לעיתים תיקנו חכמים דיחלוקו.

163. ואף שהבעלים נתרצו לכך, דומה הדבר לאומר קרע כסותי, דחייב הקורע, וביאר רש"י [ב"ק כז ד"ה חייב] "דהכי קאמר ליה: אם תרצה, קרע ושלם".

אם מצויים עדים, אינו נאמן בשבועה. [וכן כתבו הר"ן, והגמוקי יוסף, וכן פסק הב"ח חו"מ סימן קפ"ז]. והוסיף הב"ח, שלדעת הרמב"ם בשבועת השומרין זהו דין דאורייתא, ובשבועת הפרעון של שלוחין ושותפין הוא תקנת חכמים. אבל הטור מביא את דברי הרמ"ה שכתב, "לא אמרינן הכי אלא בשבועת שומרין. אבל בעלמא כגון בטענת פרעון והשבה, וכו' מפטר משבועה". ומבאר הטור, "וההיא עובדא דארבע מאה דני דחמרא, פירוש, שפקדון היה, שאמר לו לקנות ממעות שהפקיד אצלו, ולבסוף אמר ליה שקנאם, והיו פקדון בידו, והחמיצו". וכתב הבית יוסף, שאינה שבועה השומרים. ומכל מקום, כיון שבאה שבועה זו על ידי שמירה, דינה כשבועת השומרין. ותמה קצות החושן [קפז א] למה אינה